

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Eva FICHTNEROVÁ**
Studijní program: Rehabilitace
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Ivan Rác, PhD.**
Školitel: doc. Mgr. et Mgr. Jitka Vacková, Ph.D.
Název disertační práce: ***Integrace zahraničních vědecko-výzkumných a akademických pracovníků v České republice***

Predložená dizertačná práca je venovaná tematike integrácie zahraničných akademických pracovníkov v Českej republike. Nakoľko v česko-slovenskom prostredí neexistuje relevantný výskum v oblasti (nielen) služieb pre akademických pracovníkov a pracovníčky, oceňujem výber a zameranie témy práce. Práca má teoreticko-empirický charakter, je rozdelená do 8 hlavných kapitol (vrátane úvodu a záveru práce). Dizertačnú prácu dopĺňa zoznam použitej literatúry, zoznam skratiek a prílohy. Rozsahom je na dostatočnej úrovni, je napísaná na 160 stranách, relevantné prílohy práce ju dopĺňajú rozsahom o ďalších 30 strán. Autorka pracovala prevažne so zdrojmi autorov a autoriek zahraničnej proveniencie, teória je tvorená z viac ako polovice celkovo uvedených zdrojov (163).

Teoretické východiská sú spracované na požadovanej úrovni. Sú napísané rozsahom na dvadsať strán, čo je z hľadiska percentuálneho zastúpenia k ostatným častiam práce vítané. Zároveň pozitívne hodnotím „ne-existenciu“ tzv. „teoretickej vaty.“

V teórii ma veľmi zaujal text o etických pravidlách v multikultúrnom prostredí, ale i téma samotnej adaptácie zahraničných vedeckých a akademických pracovníkov a pracovníčok na pracovisku. S odkazom na autorku Škotákovú (2020) na s. 35 pri vymedzení problémov súvisiacich s integráciou je možno na škodu vecí, že sa viac autorka nevenovala možnostiam, ako ich riešiť. Jedno-vetový odkaz na psychologické poradne VVVI nie je dostatočný, avšak na druhej strane neznižuje kvalitu teoretických východísk práce.

Po formálnej stránke je práca napísaná na vysokej úrovni. Nenachádzam nedostatky gramatického a štylistického charakteru. Vizuálna stránka práce je rovnako tak dostatočná, grafy a tabuľky uvádzané v texte nie sú znázorňované chaoticky, naopak sú zrozumiteľné, jasné a vecné.

V súlade s cieľom dizertačnej práce študentka formuluje hlavný výskumný cieľ nasledovne: „*zistiť vybrané aspekty integrácie zahraničných vedeckých a akademických pracovníkov vo vedecko-výskumných a vysokoškolských inštitúciách*“. Súlad medzi teoretickými a metodologickými východiskami je tak zaznamenaný jednoznačne. Parciálne ciele výskumu s hlavným výskumným cieľom korešpondujú. Voľba metód a celkovo výskumného dizajnu je prispôbená zameraniu výskumu – autorka využíva komplementárny prístup, kombinuje metódy zberu dát, kvantitatívny prístup s využitím dotazníkového dopytovania (221 vyplnených dotazníkov) je však dominantný. Analýza dát bola realizovaná prostredníctvom štandardizovaných programov SASD a SPSS. Empirické dáta v doplnkovom kvalitatívnom výskume boli spracované otvoreným kódovaním v programe Atlas.ti 7.

Medzi vybrané mapované aspekty integrácie ZVAP patrila pracovná, sociálna a kultúrna integrácia. Menované aspekty vhodne dopĺňa subjektívne vnímaná kvalita života zahraničných pracovníkov.

Prezentácia výskumných zistení sa v zásade nevymyká stanoveným rámcom prostredníctvom hlavného a parciálnych cieľov, čo možno len oceniť. Konštatujem, že výsledky sú veľmi zaujímavé i napriek tomu, že nemožno uvažovať o ich generalizácii. Na druhej strane, autorka veľmi vecne, a v súlade s kritériami stanovenými pre tento typ prác, prezentuje limity výskumu a rovnako tak postup pri zbere, analýze a interpretácii dát, čím výskum nadobúda na validite a reliabilite svojich výsledkov.

Z mnohých zaujímavých zistení prezentujem v posudku aspoň jedno, a to najmä z osobného a tiež profesionálneho zamerania. V oblasti kultúrnej integrácie respondenti spomínajú subjektívny zážitok s diskrimináciou. Tá vo veľkej miere súvisela viac so sociálnym, ako pracovným prostredím, v ktorom pôsobia. Veľavravný je napríklad graf č. 14 na strane 112. Aj v tomto prípade oceňujem nielen deskripciu samotných problematických interakcií, ale i návrh na ich riešenie (s.113).

Aj vzhľadom k absencii aktuálnych výskumov v sledovanej problematike považujem predloženú prácu (jej teoretické i metodologické východiská) za hodnotnú. Hlavný výskumný cieľ sa autorke podarilo naplniť.

Kvantitatívna metodológia autorke (ale i minimálne ústavu, na ktorom pôsobí školiteľka práce) otvorila „cestu“ k realizácii ďalších kvalitatívnych výskumných zámerov odkrývajúcich najmä problematické oblasti života zahraničných výskumných a akademických pracovníkov a pracovníčok.

Otázky k obhajobe:

1. Popíšte bližšie prosím možnosti pomoci poskytované v psychologických poradniach VVVI pri zvládaní mnohých problémov, s ktorými sú konfrontovaní ZVAP. Realizoval sa výskum na túto tému práve v predmetných poradniach? Ak áno, na aké výsledky a následné východiská poukazuje?
2. V teoretických východiskách Vašej práce ste sa dotkli etických pravidiel multikultúrneho prostredia. Existuje na Vašej fakulte komisia, ktorá má/by mala v kompetencii posudzovať etické aspekty realizovaných výskumov (zámerov výskumov) jednotlivých pracovníkov/pracovníčok fakulty?

Záver:

Podľa môjho názoru, autorka vo svojej dizertačnej práci **preukázala** schopnosť samostatnej tvorivej práce v danom odbore. Práca **spĺňa** požiadavky štandardne kladené na dizertačné práce v danom odbore a preto ju **hodnotím** výborne a **odporúčam** k obhajobe. Po obhájení oponentských pripomienok odporúčam Mgr. Eve Fichtnerovej **udelit'** vedecko-akademický titul philosophiae doctor (PhD.).

V Nitre, 25.05.2023 podpis oponenta disertační práce.....

POSUDEK OPONENTA DISERTAČNÍ PRÁCE

Jméno a příjmení doktoranda: **Mgr. Eva FICHTNEROVÁ**
Studijní program: Rehabilitace
Oponent disertační práce: **doc. PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.**
Školitel: doc. Mgr. et Mgr. Jitka Vacková, Ph.D.
Název disertační práce: **Integrace zahraničních vědecko-výzkumných a akademických pracovníků v České republice**

Migrace, či mobilita zahraničních vědeckovýzkumných akademických pracovníků je podmínkou předávání akademických znalostí a dovedností, a tudíž kvalitní výuky a výzkumu na regionální i celosvětové úrovni. Proto hodnotím výzkum, který je předmětem této práce jako velmi potřebný a z celospolečenského hlediska závažný. Autorka práce správně identifikovala deficit relevantních informací týkajících se situace zahraničních vědeckovýzkumných akademických pracovníků v ČR a pokusila se tento deficit alespoň částečně vyplnit šetřením, které se zaměřuje především na subjektivně vnímané překážky v integraci této pro Česko významné mobility a migrace a na otázku kvality služeb poskytovaných vysoce kvalifikovaným zahraničním pracovníkům. Téma integrace je v práci, jistě i díky zaměření a kvalifikaci autorky, úspěšně včleněno do celkové problematiky kvality života vědeckovýzkumných akademických pracovníků. Práce tím získává rozměr, který je v oblasti studia migrace a mobility vysoce kvalifikovaných pracovníků inovativní a dosud jen zřídka používaný. Autorka si uvědomuje aktuálnost své práce jako zpětné vazby pro poskytovatele služeb a zaměstnavatele vědeckovýzkumných akademických pracovníků a formuluje zde proto i některá doporučení těmto subjektům. Zároveň ukazuje, na jaké faktory je spokojenost zahraničních vědeckovýzkumných akademických pracovníků vázána.

Design výzkumu odpovídá ústřední hypotéze, že vybrané aspekty integrace zahraničních vědeckovýzkumných akademických pracovníků závisí na kvalitě poskytovaných služeb a současně na ověřování hypotézy, že vybrané aspekty integrace závisí na délce pobytu v ČR. Zde by samozřejmě bylo ovšem třeba konkretizovat, jaká závislost by to měla být.

Autorka zvolila kombinaci kvantitativního a kvalitativního výzkumu, kde kvantitativní výzkum představuje dotazníkové šetření a kvalitativní výzkum otevřené otázky pravděpodobně podávané při rozhovoru a následně kódované. Tato kombinace je v současné době velmi často používaná a oblíbená proto, že kompenzuje limity obou typů šetření a při odpovídajícím výběru pro kvantitativní šetření umožňuje zobecnění na zkoumanou populaci a zároveň hlubší interpretaci získaných dat. Za ústřední téma kvalitativního sběru dat autorka zvolila otázku: Jaké překážky existují ve vybraných aspektech integrace zahraničních vědeckovýzkumných akademických pracovníků.

Data z dotazníkového šetření reprezentuje soubor 221 dotazníku, které byly distribuovány prostřednictvím Cizinecké policie, dále na 26 veřejných vysokých školách a na Akademii věd ČR. Návrh dotazníků 29 % není překvapivá a jejich počet vzhledem k cílové skupině o velikosti 3000 osob je akceptovatelný. Z popisu distribuce dotazníků odvozují, že se jedná v podstatě o samovýběr, který nezajišťuje statistickou reprezentativnost, ale má určitou vypovídací hodnotu, kterou by bylo možné ještě upřesnit zjišťováním, kdo ze základního

souboru, resp. cílové skupiny, takový dotazník nejpravděpodobněji vyplní. Přestože považují samotný objem dat vzhledem k velikosti cílové skupiny za odpovídající, ke konstrukci dotazníku, respektive variabilitě některých odpovědí v uzavřených otázkách, se velikost datového souboru přeci jen ukázala nízká a autorku interpretačně limitovala. Také vzhledem k charakteru vzorku by proto bylo užitečné v práci průběžně upozorňovat, že se statistickou významností, kterou autorka u řady vzájemných souvislostí deklaruje, míní statisticky významný vztah uvnitř vzorku, ale nikoli v rámci zkoumané populace. U ní můžeme předpokládat též významnou souvislost, ale neměli bychom ji mít za statisticky prokázanou. Pokud by se autorka tématu chtěla ještě dále věnovat, a já osobně si myslím, že by to byla skvělá volba, bylo by možná užitečné, některé výsledky dále ověřovat jiným typem výběru.

Autorka se soustřeďuje na české prostředí a českou společnost. Tak je výzkum koncipován a v tom je i jeho cena. Zároveň ale k tématu existuje rozsáhlý korpus zahraniční literatury a dat, které by vytvořily větší možnost komparace a nadhledu. Mohly by též být metodologicky inspirativní. Dokázaly by práci zařadit do širšího kontextu a umožnit srovnání, případně pracovat s pozitivními příklady, které by bylo možné v českém prostředí snadno aplikovat. Tato poznámka je však spíše směřována k případnému dalšímu šetření. Práce je i ve stávající podobě rozsáhlá a bylo by jistě komplikované ji dále rozšiřovat.

Práce se soustřeďuje na téma kvality služeb. Zacílení práce je užitečné a jistě přináší důležitou zpětnou vazbu. Umožňuje odhalovat nedostatky poskytovaných služeb, ale interpretačně by též měla být využitelná k tomu, aby ukazovala, v jakých oblastech přicházejí zahraniční vědeckovýzkumní akademičtí pracovníci na zahraniční pobyty nepřipravení, co podceňují, co je třeba v přípravě těchto pracovníků celosvětově akcentovat, aby schopni se rychle adaptovat na nové prostředí a podávat odpovídající pracovní výkon, což je meritem toho, proč jejich mobilitu podporujeme.

Práce odhaluje subjektivně vytvářené narativní řetězce, které ústí k celkovému úplnému nebo částečnému vyjádření spokojenosti nebo nespokojenosti s určitými aspekty života v ČR. Vedle možné kontextualizace s podmínkami jinde na základě srovnání jiných datových souborů se nabízí i subjektivní srovnávání vyjádřené samotnými respondenty. Navrhoval bych proto zařazení i takových otázek, kde by respondenti srovnávali prostředí svých domácích akademických pracovišť a jejich nynější situace, případně srovnávali jejich další zahraniční zkušenosti. Otázky tohoto typu by práci opět postavily do širšího internacionálního kontextu a učinily by ji zajímavější i pro větší počet nejen českých čtenářů. Mně osobně by též zajímalo, jak situaci hodnotí akademici nejen na veřejných vysokých školách a v Akademii věd, ale i v dalších typech vysokého školství v ČR.

Otázka autorce: Kvalitativní sběr dat je popsán jen velmi rámcově, mohla byste se k němu vyjádřit konkrétněji (vzorek, tazatelská situace, výsledky).

Práci jsem si přečetl s velkým zájmem a jsem velmi rád, že vznikla. Ukazuje autorčinu vysokou vědeckou erudici, rozsahem i obsahově odpovídá požadavkům na doktorské práce. Doporučuji ji k obhajobě a navrhuji ji klasifikovat hodnocením prospěla.

V Praze

podpis oponenta disertační práce.....

Zdeněk Uherek